

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ
2002

ТРАВЕНЬ

Число 5 (209)

КИЇВ 2019

Видання ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво"

Земляцька

Як навесні незрадливі лелеки безпомилковим курсом повертаються до своїх рідних гнізд, так і земляки-чернігівчани щоквітня злітаються до своєї білолицької хати в Пироговому. Ця ошатна, мила кожному серцю хата, перетувивши зимовими днями і ночами за своїми синами і дочками, нетерпляче чекала на них, аби наговоритися і втішитися їхніми добрими справами.

І хоча видався похмурий, прохолодний, вітряний день, а на календарі виричалося число 13, та все ж ніщо не втримало в київських квартирах багатьох членів земляцтва з полум'яними серцями, аби суботнім ранком доземно вклонитися своїй чернігівській хаті й причепурити її подвір'я, що на території Національного музею архітектури і побуту України.

Піднявшись на ганок і переступивши поріг своєї хати, чернігівські побратими одразу відвідали меморіальну кімнату Левка Лук'яненка, нашого ушавленого земляка, Героя України. Перед відвідувачами постав робочий столик з комп'ютером, за яким працював незламний борець за вільну і демократичну Україну. Привернули увагу книги, документи, костюм з вишитою сорочкою, особисті речі, портрет на декоративній тарелі земляка-патріота. Все тут доречно, витримано, скромно, як і сам у житті Левко Лук'яненко. Все тут наворачтає на роздуми про самовіддану боротьбу земляка за нову сильну державу Україну. Побачене і відчуте закарбовується в пам'ять. Вчимося у Левка Лук'яненка любити Україну і словом, і ділом у малому й

ТОЛОКА ЄДНАЄ

великому. Як не сказати слова вдячності тим, хто доклав зусилля, досвід і вклав душу у створення кімнати-музею, поповнивши її цікавими експонатами.

Рівно о десятій було оголошено план земляцької толоки з благоустрою, і виконавчий директор – головна господиня чернігівського обійстя – Тетяна Літошко, озброївши необхідним інвентарем, розставила на відповідальні ділянки роботи активістів із Бобровицького, Варвинського, Козелецького та інших відділень. Дружно взялися очищати від

хмизу галявину навколо хати Андрій Пінчук, Володимир Зуб, Андрій Жинський, Григорій Шкребель... Їхній запал передався й іншим. Скрізь закипіла робота, ентузіазм охопив усіх. І, на диво, вітер стих, а хмари поволі стали танути. Долучився до цього, піднімаючи робочий настрій своїми піснями та грою на саксофоні й гармошці, наш ушавлений земляк, справді народний артист земляцтва Михайло Твердий. Чи не тому садиба була упорядкована на дві години раніше.

➡ 4

«А справжня слава – то прекрасна жінка,
Що на могилу квіти принесе...»
Ліна КОСТЕНКО

У ТРАВНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

ХАЛИМОНЕНКО Микола Іванович – 85-ліття. Народився 25 травня 1934 року в с. Товкачівка Прилуцького р-ну. Очолює створене ним видавництво КП "Редакція журналу "Дім, сад, город". За роки своєї діяльності редакція створила і видає 15 періодичних видань для пасічників, квітників, виноградарів, забудовників, любителів історії рідного краю та сільського зеленого туризму; журнал про здоров'я для кожної родини та дитяче видання. Впродовж 18 років видає земляцький часопис "Отчий поріг".

Заслужений журналіст України, член НСЖУ, почесний член Ради Чернігівського земляцтва.

КОВАЛЕНКО Григорій Олександрович – 80-річчя. Народився 3 травня 1939 року в с. Антонівка Варвинського р-ну. Історик, письменник.

СУСЛО Степан Титович – 80-річчя. Народився 20 травня 1939 року в с. Суслівка Ріпкинського р-ну. Доцент кафедри екології та безпеки життєдіяльності Національного транспортного університету. Автор багатьох наукових праць, в т.ч. підручників.

БАКУН Олександр Іванович – 80-річчя. Народився 25 травня 1939 року в с. Ярославка Бобровицького р-ну. Працював головним консультантом Секретаріату Верховної Ради України. Член Національної спілки журналістів України.

МАТЯШ Іван Хомович – 75-річчя. Народився 25 травня 1939 року в с. Городище Бахмацького р-ну. Колишній заступник декана приладобудівного факультету Національного технічного університету України "КПІ".

Доцент. Кандидат технічних наук. Має понад 150 наукових праць, 20 винаходів, патентів, авторських свідоцтв. Нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, знаками "Винахідник СРСР", "Відмінник освіти".

ШУЛЯК Григорій Михайлович – 75-річчя. Народився 1 травня 1944 року в с. Кобижча Бобровицького р-ну.

СИЛКА Людмила Іванівна – 75-річчя. Народилася 25 травня 1944 року в Чернігові. Викладач кафедри організації та економіки фармації Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця. Відмінник охорони здоров'я.

ДЕРЕВ'ЯНКО Віталій Дмитрович – 70-річчя. Народився 1 травня 1949 року в с. Галиця Ніжинського р-ну. Колишній директор загальноосвітньої школи №17 м. Ірпінь. Вчитель вищої категорії.

КРИВЕНКО Ольга Іванівна – 70-річчя. Народилася 1 травня 1949 року в Носівці. Працює літературним редактором видавництва "Економіка".

ДАВИДЕНКО Михайло Іванович – 70-річчя. Народився 4 травня 1949 року в с. Велике Устя Сосницького р-ну. Голова правління ПАТ "Київоблагротехпостач". Відзначений почесними нагородами за благодійність, почесним знаком Чернігівського земляцтва.

ЛЯЩЕНКО Михайло Іванович – 70-річчя. Народився 7 травня 1949 року в Бахмачі. Полковник міліції. Ліквідатор наслідків аварії на ЧАЕС I категорії.

ГАЛАСЬ Микола Іванович – 70-річчя. Народився 11 травня 1949 року в с. Нова Басань Бобровицького р-ну.

ВЛАСОВА Галина Іванівна – 70-річчя. Народилася 13 травня 1949 року в с. Кнута Сосницького р-ну. Останнім часом працювала в Апараті Верховної Ради України. Відзначена почесними нагородами. Ветеран праці.

ШИМКО Микола Степанович – 70-річчя. Народився 15 травня 1949 року в с. Мала Кошелівка Ніжинського р-ну. Заступник голови правління БАТ "Київуніверсал".

ШВИДЧЕНКО Анатолій Миколайович – 65-річчя. Народився 5 травня 1954 року в с. Омбиш Ніжинського р-ну.

КАРПЕНКО Лідія Миколаївна – 65-річчя. Народилася 18 травня 1954 року в с. Більмачівка Ічнянського р-ну. Начальник відділу філії "Дирекція первинної мережі" БАТ "Укртелеком".

ДЖАМАН Ольга Володимирівна – 65-річчя. Народилася 26 травня 1954 року в с. Бутівка Сосницького р-ну. Працює бухгалтером ТЗ-4 БАТ "Київметробуд".

ОСТАПЧУК Світлана Анатоліївна – 60-річчя. Народилася 1 травня 1959 року в Прилуках. Приватний підприємець.

ШМОРГУН Анатолій Григорович – 60-річчя. Народився 5 травня 1959 року в с. Радомка Семенівського р-ну. Стоматолог.

НІКІТИНА Тетяна Григорівна – 60-річчя. Народилася 10 травня 1959 року в с. Кобижча Бобровицького р-ну.

ГРАБОВСЬКА Надія Петрівна – 60-річчя. Народилася 14 травня 1959 року в с. Волевачі Козелецького р-ну. Провідний спеціаліст Управління праці та соціального захисту Дарницької райдержадміністрації. Відзначена почесними нагородами.

АКУЛЕНКО Микола Васильович – 60-річчя. Народився 23 травня 1959 року в с. Буда-Вороб'ївка Новгород-Сіверського р-ну. Працює в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування Києва.

ФЕДОРЦЕВА Лідія Анатоліївна – 60-річчя. Народилася 23 травня 1959 року в смт. Холми Корюківського р-ну.

Дорогі земляки!

Рада ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного доброторства в ім'я рідної землі.

25 березня на засіданні клубу "Краєзнавець" в Чернігівській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. В.Г. Короленка відбулась презентація книги "Ковчин. Історія села від найдавніших часів до 1917 р."

Здобуток краєзнавців

Цікавий доробок представили загалу куликівські краєзнавці. Книга розповідає про історію древнього мальовничого придеснянського села Ковчин Куликівського району. Автори видання провели велику дослідницьку роботу на основі архівних матеріалів, результатів археологічних розвідок, розповідей старожилів. З книги читачі можуть дізнатися про перші писемні згадки про село, версії виникнення назви села, древні артефакти, знайдені на території Ковчина, походження ковчинських родів, про видатних історичних осіб, вихідців із села, про людей, які залишили слід в його історії.

Автори видання – директор Інституту радіолокаційних технологій, заступник голови Куликівського відділення земляцтва Сергій Спутай, Ковчинський сільський голова 1985–2016 рр. Михайло Мороз, Куликівський селищний голова Наталія Халімон розповіли про роботу над книгою, про надзвичайно копітку працю з вивчення історії свого рідного села. Це ще одне краєзнавче дослідження, яке стало здобутком небайдужих до історії рідного краю людей.

Наш кор.

СПРАВА ДУШІ

Шановні творці газети "Отчий поріг!"

Я глибоко шаную і поважаю ваш професіоналізм на ниві журналістики. Недарма кажуть, що у кожної людини настає момент, коли треба стишити ходу, зупинитися, оглянутися і оцінити своє життя, звірити його з власним серцем. Коли ж ідеться не про одну людину, а про колектив, що живе єдиною метою, про серця, які прагнуть зберегти кращі традиції, відгукнутися на потреби сьогодення, про світ, що завжди відкритий до змін, цей момент особливо відповідальний. Бо там, де професійна справа стала справою душі, інакше бути не може. Так склалося і у вас. "Отчий поріг" – це не просто газета. Це історія районів, сіл Чернігівщини, історія людей, які стають героями публікацій. Хоча дуже прикро, що стільки цікавого в газеті, стільки людей у Чернігівському земляцтві, а тираж мізерний. Допоможіть, шановні, газеті, випускуйте її, адже вона друкується без державної підтримки. Я передплачую "Отчий поріг" з 2011 року. Зберігаю всі числа. Виділити окреме я не можу, всі хороші.

Шановна редакційна радо! Упевнено крокуйте до мети, бережіть традиції, знайте, що ваша справа почесна, відповідальна і корисна. Нехай крило надії оберігає колектив від сумнівів і тривоги. І хоча газета молода, але вже має славне минуле, а без нього немає майбутнього.

Доброго здоров'я всім, добробуту і, звичайно, бачити нашу рідну Україну без війни.

Лідія КИШИНЕВСЬКА, колишня вчителька музики, смт. Каланчак Херсонської області

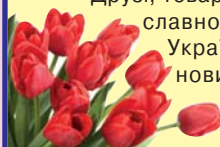
ВІТАЄМО!

Напередодні великого свята Благовіщення гарна звістка прилетіла у Чернігівське земляцтво в Києві: Леоніда Горлача, лауреата Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка та 15-ти міжнародних, всеукраїнських і обласних літературних премій за видатний внесок у світову літературну спадщину обрано академіком Міжнародної академії літератури і мистецтв, членами якої є представники письменницьких організацій і митці 53 країн світу.

Л. Горlach – автор понад 50 книг поезії, в т.ч. шести віршованих романів. Він майже 18 років очолює унікальне видання нашого земляцтва "Отчий поріг". Всі ці роки часопис був і залишається вірним своєму призначенню: щиро і об'єктивно розповідати читачам про головні події у житті земляцької громади, історію краю та людей, які примножують славу Сіверщини.

Друзі, товариші, численні читачі улюбленого поета вітають славного земляка з визнанням його заслуг перед Україною і світовою літературою та зичать йому нових творчих здобутків.

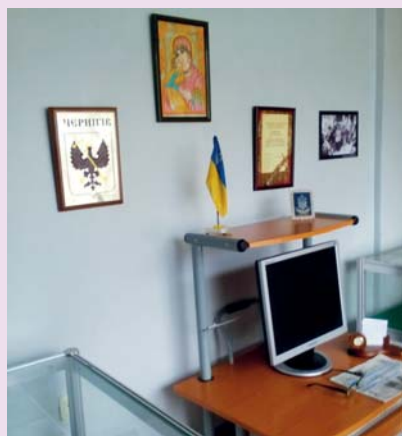
Валерій ДЕМЧЕНКО, заслужений журналіст України

1 Любо було дивитися, як орудували лопатами, старанно обкопуючи дерева й кущі, Володимир Леміш із друзями. Посвітлішало навкруги, коли дівчата побілили яблуні, вишні, калину і бузок. І дерева звеселішали й ніби закружляли в танці. Аби вони залишалися здоровими, радували цвітінням і плодами, кожну гілочку їх дбайливо окропили розчином проти шкідників Микола Неруш і Ганна Харченко, яка восьмий рік поспіль бере участь у толоці. На питання "Що вас змушує до земляцького волонтерства?" відповідає з посмішкою: "Відчуваю тут рідне, тягне до землі. Підставляю своє плече побратимам".

А як ретельно вичисували граблями молоденьку травичку від опалого минулорічного листа молоде подружжя Олена і Олексій Кошелі, які вперше долучилися до спільної справи... Не пасла задніх третьокласниця Єва поруч зі своєю мамою Вікторією Данченко, загрибаючи тьмяне листя. Вже вдруге бере участь у благоустрої садиби Тетяна Ханчич, яка на запитання "Який у вас настрій?" одразу сказала: "Настрій чудовий! Бо зустрілася із земляками і добре діло зробила". Зі своєю мамою погодився залізничник Владислав Ханчич, який працював з насолодою і теж відчув радість побратимства. На ряднинах зашкарубле листя виносили В'ячеслав Михайлишин, Віктор Кузуб і Володимир Буглак, який втретє долучився до добровільної толоки і зізнався: "Всі дружно працювали і спілкувалися. На душі від цього стало легше". І чистий зелений килим надав усьому обійстю справжньої святковості.

З вогником працювала на різних ділянках Лариса Моцар, яка десятий рік поспіль бере участь у благоустрої садиби. Ні в чому не уступаючи, разом з нею трудився її онук восьмикласник Дмитро. Для нього це вже сьома толока. Тут юний земляк, спілкуючись зі старшими, як він сказав, зміцнює пам'ять про предків. Що ж, це добрі плоди патріотичного виховання. Значить, земляцтво на вірному шляху.

Меморіальна кімната
Левка Лук'яненка

Земляцька толока єднає

Безперечно, обличчям нашої садиби завжди були доглянутий квітник і зелена огорожа. На підготовлену ділянку ніжними руками, з любов'ю і зі знанням справи були висаджені троянди, чорнобривці, червона рута... Вийшла чудова клумба, яка милує й милуватиме очі й серця не лише чернігівчан, але й сусідів по садибі.

Неабияких зусиль і вміння вимагала й зелена огорожа. Секатори у вправних руках Валерія Демченка та інших садоводів створили модерну зачіску живій огорожі, яка готова посперечатися з аристократичною англійською. Фінальною яскравою крапкою земляцькій толоці стала побілка бордюрів, що відділяють проїжджу частину від садиби.

Організатор толоки Тетяна Літошко, яка скрізь встигала надати поради й допомогу на різних ділянках роботи, підводячи підсумок досягнутого, дала високу оцінку заходу: "Кожен учасник весняного заходу добре виконав поставлене завдання. Колективна самовіддана робота земляків – а їх зібралось з півсотні – досягла своєї

мети: толока пройшла успішно. Приємно дивитися на результати добровільної акції. Велике спасибі кожному і всій чернігівській громаді! Так тримати у всьому!".

На підтвердження цих слів розійшлися хмари. І сонце усмінулося землякам, запрошуючи на обід. Хороша традиція – після кожної толоки сідати за спільний земляцький стіл. А він завжди у чернігівчан виходить багатим. Бо ж багата і щедра у них душа.

Першим з вітальним тостом звернувся до громади Віктор Ткаченко, подякувавши за добру справу, за згуртованість, за відданість земляцтву. І атмосфера свята, братерства запанувала під час обіду, на якому знайомилися, згадували минуле, чаркувалися. І, як завжди, лунали пісні, одна одної краща, піднімаючи настрій до самих небес. Наші пісні підхопили сусіди з Івано-Франківського, Волинського, Сумського і Чернівецького. Здавалось, пісні імпровізованого хору було чути і в Києві, і в Чернігові.

Згадуються слова Івана Рішняка, голови Ради Сумського земляцтва, висловлені за святковим столом: "Небагато таких подій для щирого й теплого спілкування, для душі, яким є земляцька толока. Стосунки між сусідами такі ж, як і стосунки у сім'ї. Із сусідами треба краще жити, ніж з родичами. Приємно зазначити, що Чернігівське земляцтво є чудовим прикладом добросусідства, постійно наставляє свою роботу на тісну співпрацю з регіональними земляцтвами на благо єдиної, сильної і процвітаючої України. Тож будьмо, побратими, бо ми того варті!"

В'ячеслав Михайлишин

Одним з основних напрямів діяльності Прилуцького відділення Чернігівського земляцтва є робота з молодим поколінням. Діти будуватимуть майбутнє, і тому інвестиції в них – це запорука успішності нашої країни.

В межах співпраці Прилуцького відділення Чернігівського земляцтва з Прилуцькою міською радою та з метою додаткового заохочення обдарованої молоді Прилук товариство вирішило організувати заохувальний захід для найкращих обдарованих дітей Прилуччини – екскурсійну поїздку до Києва.

Втілити цей задум домовились спільно голова Прилуцького відділення Павло Кривонос та Прилуцький міський голова Ольга Попенко. Вирішили відібрати переможців обласного етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів, конкурс-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України, переможців спортивних змагань та творчих конкурсів по кожному закладу освіти міста і встановити процентне співвідношення, згідно якого було визначено кількість місць від кожного закладу освіти. Кількість найкращих учнів було погоджено з директорами загальноосвітніх закладів міста. Вони разом зі шкільним активом визначали, хто саме з переможців конкурсів поїде на екскурсію.

Одночасно, в Прилуках та в Києві, почали розглядати можливі варіанти пізнавальної екскурсійної програми по місту з оглядом об'єктів загальнонаціонального значення. А, враховуючи дитячу рухливість, вирішили внести до екскурсійної програми елементи спортивно-розважального характеру. Основним об'єктом відвідування визначили Національний спортивний комплекс "Олімпійський". Для організації поїздки управлінням освіти Прилуцької міської ради було укладено договір з перевізником, який зобов'язався виділити 2 автобуси по 35 місць.

Сонячним ранком вирушили до Києва. Все складалося як по нотах. Столиця України зустріла добрим весняним днем. О 10-й годині ранку біля центрального входу до НСК "Олімпійський" школярів з Прилук чекали заступник голови Прилуцького відділення Микола Гордієнко та активіст земляцтва Володимир Радченко. Супроводжувати прилучан запланованим маршрутом по Києву доручили Людмилі Тимофіївій.

Екскурсія почалася по НСК "Олімпійський" з найпотаємніших куточків аре-

ДІТИ пізнають СВІТ

Що може бути цікавіше, ніж відвідування музею стадіону та фотографування на п'єдесталі переможців? Свята святих стадіону – місця, що викликають найбільший інтерес у шанувальників футболу, місця, де улюблені гравці готуються до майбутнього матчу.

ни, розповідей про багату 90-річну історію, безлічі вражаючих фактів про стадіон, демонстрації потенціалу для розвитку європейського спорту на одній з найсучасніших арен світу. У зоні гравців ми відвідали роздягальні ФК "Динамо", пройшли по тунелю до арени. Після виходу на поле нам дали можливість пробігти по доріжках. Настрій – чудовий! Тільки встигай фотографувати! Ми пізнали грандіозність і масштабність НСК "Олімпійський". Тож про це з захоптом розповідали, йдучи до автобуса, що чекав для продовження екскурсійної програми, Анастасія Макаренко та Тарас Литвиненко, учні 11-го класу 7-ї школи, дипломанти науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН учень 11-го класу Артем Владимиров, Артем Коробка, що навчається в 10-ому класі 1-ї гімназії,

вони також переможці Всеукраїнських учнівських олімпіад з фізики, математики, української мови та літератури.

Сідаючи в автобус, який було надано київськими земляками, гомоніли, посміхалися, ділилися враженнями. Далі рушили маршрутом: парк Т. Шевченка, оперний театр, Золоті ворота, Софіївська площа, Михайлівська площа, Десятинна церква, Андріївська церква, Андріївський узвіз, Майдан Незалежності, Європейська площа, урядовий квартал, Музей історії України у Другій світовій війні. По завершенню пізнавальної екскурсії діти прогулялися пішохідним мостом з правого на лівий берег Дніпра в напрямку Труханового острова, де їх зустріли представники Прилуцького відділення Чернігівського земляцтва: голова відділення Павло Кривонос та його заступник Микола Гордієнко.

Земляки запросили делегацію на територію спортивно-відпочинкового комплексу для дипломатів на Трухановому острові, де учні грали в настільний теніс, стріляли з лука, каталися на авто для гольфу та на велосипедах. Павло Олександрович розповів, що навчався в 3-й прилуцькій школі та на згадку про зустріч вручив всім пам'ятні подарунки. А Катерині Нестеренко, учениці 10-го класу 3-ої школи, переможцю Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики та математики, подарував сувенірну футболку та кепку, які виготовляють для іноземців-дипломатів.

Діти були приємно вражені від зустрічі з земляками. Дякуємо Прилуцькому відділенню Чернігівського земляцтва за цю чудову інформативну та пізнавальну екскурсійну поїздку і сподіваємося на подальшу плідну співпрацю.

Тетяна КЛИМЕНКО,
методист управління освіти
Прилуцької міської ради

ЛІТОПИС продовжується

І природним здається великий інтерес земляцького активу до створення нового циклу історико-краєзнавчих книг, першопроєкт яких був ухвалений на минулому загальному зібранні. Та якщо попередньо творча група мала підготувати два фундаментальні томи про видатних сіверянських жінок і чоловіків, керуючись у відборі кандидатур найвищими категоріями світового визнання, то нині цей проєкт набуває ще більшого, об'ємнішого характеру. Справді, природнішим є показ діяльності відомих чернігівців у різних сферах життя, які при першому варіанті випадали з поля зору, а це ж, як правило, люди теж небуденні: вчені, громадські й державні діячі, митці, письменники, відомі трудівники й воїни, що були відзначені званням Героя. На думку керівника проєкту Віктора Ткаченка, це має бути цілий звід документальних оповідей про народних лідерів всіх часів, починаючи від княжої доби аж до наших днів.

Скажімо, саме наша сіверщина поруч із полянами, древлянами була одним із центрів формування української нації. Згодом чернігівське князівство успішно

На скрижалях діяльності нашого земляцтва назавжди записані історичні календарі, що побачили світ у минулі роки стараннями – в першу чергу – незабутніх упорядників Олександра Деко та Івана Корбача. Десять ґрунтовних тематичних досліджень витворили неповторний світ Чернігівщини й зберегли його для майбутніх поколінь. Справді, тільки невігласи живуть заради матеріальних благ, не думаючи про духовне осердя народу. А нашій малій батьківщині є чим пишатися перед усім світом, і, в першу чергу, неординарними людьми, які зуміли сповна використати талант в обраній сфері діяльності.

конкувало з київським і сягало територіально аж до нинішньої Москви. Визначна роль у формуванні державності належить і тодішньому Любечу. А в часи козаччини наш Батурин став столицею України. Словом, є про що писати сучасним дослідникам, і майбутній десяти томник має зафіксувати для віків імена й діяння попередників.

А якою світовою славою оповиті імена поета Павла Тичини, письменника й кінорежисера Олександра Довженка, актриси Марії Заньковецької, хорового диригента й збирача пісенного фольклору Григорія Верьовки, композитора Левка Ревуцького, винахідника Миколи Кибальчича, просвітянина Костянтина Ушинського та багатьох інших! А скільки ще талановитих творців і трудівників народила придеснянська земля! Ці імена, зібрані докупи, дадуть неповторну панораму духовного життя.

Є в нашій історії й чимало таких сторінок, про які донедавна ще не можна було говорити. Це стосується як державних діячів, так і репресованих митців та вчених. Тож новий погляд на їх діяльність має по-

вернути історичну правду.

На черговому засіданні творчої групи ідея підготувати й видати десяти томник знайшла повну підтримку. В результаті дискусії було вирішено почати серію томом, присвяченим державним та громадським діячам. Тільки попередній перелік імен буквально вражає. Скажімо, потребує ширшої розповіді патріотичний подвиг князя Михайла та вірного боярина Федора, котрі не покорилися хану й змушені були прийняти смерть в Орді. Цікавими сторінками книги мають стати краєзнавчі оповіді

про українських гетьманів Івана Самойловича, Дем'яна Многогрішного, Івана Мазепу, чий імена тісно пов'язані з Батурином, Павла Полуботка, замученого в Петербурзі. Суперечливою виглядає й доба визвольних змагань в Україні на початку XX століття, і якщо Микола Щорс та Микола Кропив'янський стали жертвами більшовизму, за який боролися, то Віталій Примаков чи Юрій Коцюбинський підлягають новому трактуванню.

Нарешті настав час повернути до славних чернігівців і таких діячів, як теоретик націоналізму, автор програмної книги "Десять заповідей УНР" Микола Міхновський та Ісаак Мазепа – 4-й прем'єр-міністр УНР, народжений у селі Костобоброве Семенівського району.

В цьому ряду заслужене місце займають і новітні політики – колишні Президент України Леонід Кучма, дворазовий спікер Верховної Ради Іван Плющ, прем'єр-міністр Віталій Масол, визначний громадський діяч Левко Лук'яненко та багато інших.

Робота нелегка, потребує вдумливого відбору кандидатур та в подальшому підготовки й написання портретів. Тому й хотілося б закликати всіх тих земляків, які займаються власним дослідженням історії рідного краю та вже мають творчі набутки, підтримати творчий колектив видання. Адже це наша спільна добродієва справа.

Леонід ГОРЛАЧ

Щойно повернулася з Требухівської школи, куди мене запросила вчителька Світлана Харченко на "Шевченківські читання", присвячені 205-м роковинам від дня народження Кобзаря. Зізнаюсь, що березень щороку для мене особливий місяць, пам'ятний ще зі шкільних років на милій Чернігівщині.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО у моєму житті

Я прийшла послухати вірші Великого Кобзаря у виконанні малих школярів та почитати самій його твори, долучитись до хвилюючої атмосфери спілкування з незабутніми рядками поезії Тараса Григоровича.

Вчителька розповіла дітям про цікаві випадки з життя поета, його автобіографію, запропонувала спільно виготовити квітуче дерево, як символ великої любові Кобзаря до України. Другокласники читали вірші Шевченка "Садок вишневий коло хати", "Заповіт", "Рече та стогне Дніпр широкий", "Сон", "Тече вода із-за гаю", "На Великдень на соломі" та інші, а я на мить повернулася у далекий 1964 рік.

Село Антонівка на Варвинщині. На шкільній лінійці директор школи М.Я. Сіромолот вручає мені, учениці 9-го класу, книгу Оксани Іваненко "Тарасові шляхи" за власного вірша "Спи спокійно, Тарасе" та майстерне читання поеми Т.Г. Шевченка "Тополя". Тоді Україна відзначала 150-річчя від дня народження Кобзаря...

А пізніше, уже навчаючись в Уманському с/г інституті, довелося мені писати наукову роботу на кафедрі історії, епіграфом до якої були слова з поезії Т.Г. Шевченка "І виріс я на чужині". Робота потрапила на Всеукраїнський конкурс і мене нагородили Дипломом третього ступеня Міністерства освіти України. Це було в 1969 році.

Вперше я відвідала могилу Великого Кобзаря після 10-го класу, – тоді нас, учасників семінару комсомольського активу, який проходив у селі Количівка поблизу Чернігова, теплоходом по Десні, а потім по Дніпру возили до Канева на Чернечу гору. І це, повірте, була вражаюча подорож для мене, простої сільської дівчини, яка до цього, крім триденної екскурсії

до Києва в сьомому класі, ніде і не була. Особливо вразили дерев'яні сходи, які, здавалося, ведуть до неба, і величний пам'ятник Тарасові. Коли ми повернулися у наметове містечко під Количівку, нам, усім слухачам семінару, вручили значки "Турист України". Цим значком я завжди пишалася, носила його на шкільній формі і часто розповідала друзям про захоплюючу подорож теплоходом по Десні та Дніпру на могилу Кобзаря.

Мені завжди подобалася поезія Т.Г.Шевченка, проста і зрозуміла, легка і доступна. Багато його віршів я знала напам'ять і часто цитувала при необхідності.

Пишаюся, що я відвідала місце, де написав свої кращі поезії та картини Кобзар: Качанівку на Ічнянщині, Густинський монастир та Линовицю на Прилуччині, Березову Рудку на Полтавщині, навчалася в місті Умань на Черкащині, а нині ось уже більше 45-ти років живу та працюю на Броварщині, де він написав свою знамениту поему "Катерина" та через яку пролягав його останній шлях із Петербурга на Чернечу гору.

На Броварщині глибоко шанують пам'ять про Великого Кобзаря, тут уже стали традиційними щорічні районні конкурси аматорів художнього слова, на яких змагаються майстри розмовного жанру, які читають поезію Т.Г. Шевченка та про Шевченка, а нагородження переможців започатковано проводити біля пам'ятника поетові – у парку ім. Т.Г. Шевченка в м. Бровари.

За виконання авторської та Кобзарєвої поезії я тричі / у 2011, 2013 та 2014 рр./ одержувала Дипломи першого та другого ступенів на таких конкурсах, а нині читають вірші Тараса мої учні.

В цьому році 9 березня дипломами другого ступеня нагороджені мої підо-

пінні восьмикласник Сергій Сапоненко та третьокласниця Катя Артюх.

Влітку 2009 року ми з чоловіком возили на Чернечу гору своїх онуків Людмилу та Ростислава, щоб і вони долучились до усвідомлення Генія і таланту Шевченка. Тоді ж і народився мій вірш "Тобі, Тарасе, поклонилась".

ТОБІ, ТАРАСЕ, ПОКЛОНИЛАСЬ

Була, була і поклонилась,
На тебе, брате, надивилась,
Припала б тихо до чола,
Але дістати не змогла.
Бо пам'ятник тобі величний,
Стрімкий, високий, віковичний,
Щоб ти все бачив навкруги:
Дніпро, і кручі, й береги.
Щоб ними міг помилуватись,
Уранці з ними привітатись
І попрощатись під вечір,
Коли туман ляга на плечі.
Сама приїхати не могла –
З собою внуків привезла.
Вони вже знають, що калина –
Це символеньки України,
А ти – національний Геній,
Що виріс на землі стражденній.
Тебе ж не бачили до часу –
Прийшли вклонитися Тарасу.
Постояли, поклали квіти,
На мить задумалися діти
І раптом внук почав читати:
– Садок вишневий коло хати...
Порушила і внучка спокій:
– Рече та стогне Дніпр широкий...
Тремтіли жили на руці,
Сльоза скотилась по щоці.
Дуби кремезні навкруги,
Що спеку бачили й сніги
/Вони на чатах стільки років/,
І ті відчули враз неспокій...
Сюди, на гору на Чернечу
Щоденно тягнеться малеча
Тобі, Кобзарю, поклонитись,
До "Заповіту" долучитись.
Перед тобою ж там, де кручі,
Спокійно плине Дніпр ревучий.
Надія КОЛЬЦОВА

ДУХОВНИЙ САД

Уповні щасливою людиною може бути тільки тоді, коли виростить дітей і посадить сад. Микола Халимоненко, як на мене, крім зазначеного, посадив за свої довгі літа і могутній сад духовності, що не кожному дається від природи. Хоча життєвий шлях, що розпочався 85 років тому у Товкачівці під Прилуками та продовжився в Шевченковому столичному університеті, вперто підштовхував його до економічної освіти.

Може, був би з нього й міністр економіки, якби не крутий поворот долі: вирішив занести статтю про рентабельність і собівартість сільського господарства у тодішній журнал "Колгоспник України". А після ознайомлення з його роботою редактор запросив економіста до свого творчого колективу. Відтоді і почалася журналістська та видавнича кар'єра Миколи Івановича.

Знайти нішу у сучасному видавничому просторі не так просто – надто багато очочих до заробітку та слави висіялося в наші часи. Микола Халимоненко не поринав у модну бульварщину чи псевдо-

науку, зате плідно розвивав і розвиває традиційні сегменти духовної культури народу. І якщо, скажімо, знаменитий часопис "Дім, сад, город" корисний читачам передусім науково обґрунтова-

ними порадами, і якщо журнали "Пасіка" чи "Квіти України" милують душу своєю естетичною красою, то "Чумацький шлях" порушує інколи такі глибокі пласти національної пам'яті, котрі не під силу й академічним виданням.

Дорогий нам ювіляр ще й тим, що ось

уже стільки літ займається виданням нашого часопису, причому, щомісяця вболіває за нього так, ніби то його найрідніша дитина. І диву даєшся часом, звідки в поважній за літами людині, осиротілій після втрати улюбленої доньки Тамари, що мала б продовжити батьківську справу, стільки любові до людей, відповідальності за кожну справу, відданості рідному народові, для якого він ось уже не один десяток літ саджає свій сад духовності.

Знають земляки Миколу Халимоненка і як незмінного благодійника. Його люблять діти, яких він обдаровує розкішними виданнями, його з радістю зустрічає настоятелька Густинського монастиря Віра, для громади якої він неодноразово передавав саджанці винограду, його шанують у земляцькому колі не за гучні заяви, а за сотворені діла.

За біблійною традицією, сам Господь, творячи світ, рекомендував на сьомий день тижня відпочивати. Та коли наш Микола Іванович, забувши про Божу заповідь, продовжує творити свій духовний сад, віримо, що будемо разом із ним тішитися і соковитими, налитими сонцем плодами, і добрим затишком у затінку його доброти.

Леонід ГОРЛАЧ
Фото Ганни СКРИПКИ

З когорти творців

17 квітня на 78-му році життя зупинилося серце нашого земляка Миколи Михайловича Ткача – багаторічного голови Менського відділення земляцтва, етнолог, науковця, відомого поета та письменника, літературознавця, дослідника "Слова о полку Ігоревім" і багатьох інших давньоукраїнських письменних джерел.

Микола Ткач народився 4 січня 1942 року у селі Сахнівка Менського району. Закінчив Київський інженерно-будівельний інститут. Кандидат історичних наук, професор кафедри культурології Київського національного університету культури і мистецтв. Член Національної спілки письменників України. Лауреат багатьох міжнародних, всеукраїнських премій, зокрема, Міжнародної літературної премії

імені Григорія Сковороди "Сад божественних пісень" та Міжнародної літературно-мистецької премії імені Пантелеймона Куліша. Автор численних поетичних збірок, в т.ч. "Риштування", "Древо", "Непочата вода", "Вино з тюльпанів", "Час любові і болю" та інших. Він є автором науково-популярних видань: "Пахощі Боянових слів", "Слово о полку Ігоревім: реконструкція, переклад, словник-довідник" та інших.

Був наш незабутній лідер справжнім патріотом України, особливо малої батьківщини. Десятки добрих справ на його рахунок – від масштабних культурологічних акцій до участі в традиційних районних дійствах, від клопотів про талановитих менян до популяризації їх у столиці. І робилося це з незмінною щирістю та любов'ю. Таким він і залишиться в нашій пам'яті.

Меняни

ДРУГЕ

Славен Ніжин Божими храмами, майже тридцять їх прикрашають древнє козацьке місто. Не всі вони відреставровані, не в кожному звучать молитви, але зате живуть в пам'яті містян – як оберіг духовності, неповторності українського народу. І серед таких височіє біля вулиці Гоголя неповторний за архітектурою храм Іоанна Богослова.

ЖИТТЯ ХРАМУ

Саме до нього сонячного квітневого дня сходилися ніжинці – передусім інтелігенція, науковці місцевого університету, віряни, що давно вже, ще задовго до надання Вселенським патріархом Варфоломієм Томосу, поєднали свою долю з істинною українською церквою і гуртувалися довкола Всіхсвятської та Покровської церков.

Подія була історичною для Ніжина – адже майже сто років у церковному створі не звучали молитви, під саме склепіння громадилися папки з архівними документами. Десять років минулого століття упав на землю старовинний дзвін, і його стогін донині звучить у вухах старожилів. Облупилася на стінах штукатурка, виблякла бляшана покрівля, потрухли дерев'яні сходи досить несподіваної архітектурної прибудови. І навіть новітній пам'ятник славетному мореплавцю Юрію Лисянському, зведений поруч, нікому не нагадував, що саме в цій церкві в старі часи служили священниками двоє його предків. Історія застигла на руїнах минулої слави, як присуд тим, хто обірвав її плін.

Та нові часи ще раз довели, що правда незнищенна, як і народ, який оберігає її. За ініціативою міської влади (а, як відомо, Ніжин активно утверджується в статусі привабливого для туристів міста) було порушено клопотання про відновлення служби в занедбаному храмі й винесення звітти архівних документів, серед яких безцінні раритети. Чотири роки знадобилося обласній раді для того, щоб нарешті 4 квітня цього року ухвалити рішення про передачу управління Чернігівської єпархії Православної церкви України цього приміщення.

Така подія сколихнула мешканців міста, що зібралися в тісному дворіку та просто на вулиці. Саме до них звернулися поважні гості.

Заступник голови Чернігівської обласної державної адміністрації Наталія Романова

наголосила на тому, що церква заслуговує на нове життя, хоча ще треба багато зробити для її реставрації, що ніжинці мудро вчинили з збереженням безцінного архіву, в якому стільки унікальних документів, саме в рідному місті, обладнали для нього приміщення колишнього технікуму.

Голова облради Ігор Вдовенко у своєму виступі мовив про те, що це намолене приміщення, споруджене на початку XVIII століття, віднині буде служити утвердженню української духовності, без якої не можна говорити про міцну державу.

Народний депутат України Олександр Кодола добрим словом згадав ніжинців, які ніколи не були байдужими до свого древнього міста.

– Пам'ятаю, як у дитинстві ми любили ходити по тихій вулиці Гоголя, – сказав голова Ніжинського відділення нашого земляцтва Олександр Харченко. – Ми завжди споглядали стіни цієї церкви через огорожу. І тільки ось нині

мені пощастило спуститися до входу в храм старими сходами. Думаю, що віднині ніжинці будуть із задоволенням навідуватися до ще однієї святині.

Міський голова Ніжина Анатолій Лінник зупинився на труднощах, із якими зіткнулася громада при передачі церкви прихожанам, наголосив, що їм вдалося уберегти архів від вивезення до обласного центру. А ще добрим словом згадав активних громадян ассирійського походження, які й стали ініціаторами відновлення храму.

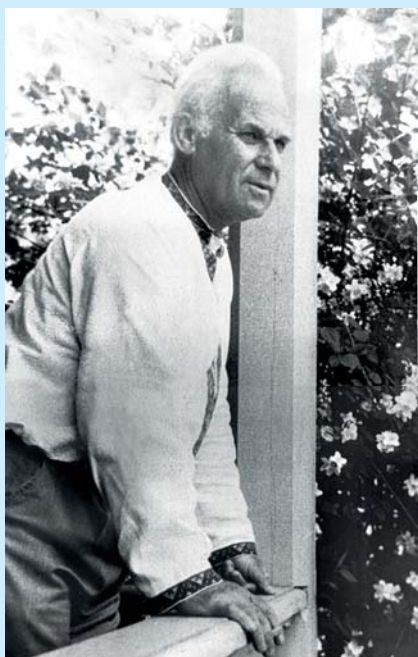
Поет, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка Леонід Горlach згадав, як у кінці 50-х років минулого століття був свідком чергової наруги над храмом з боку активних атеїстів і висловив віру в те, що його дзвони вже ніхто не скидатиме на землю.

– Сьогодні, в час передвеликодній, ми є свідками відродження України, її стражденної церкви, – мовив архієпископ Чернігівський і Ніжинський Євстратій. – Храм Іоанна Богослова, що мовчав сто років, віднині житиме другим життям у лоні справжньої української церкви. Радий сповістити вам, що днями в наше лоно перейшла церква в селі Веприк вашого району, що трохи раніше таку ж волю висловили і віряни однієї з церков Козелеччини. Так що процес відродження триває. А цей храм буде славити Господа не тільки українською, а й арамейською, якою молився Ісус Христос, якою донині моляться славні ніжинські ассирійці. Тож запрошую всіх до храму на подячний молебень.

І зазвучали слова молитви в стінах, що ще зберігають архівний пил. На жаль, з піднебесся не озвалися величальні дзвони, але рано чи пізно вони озвуться з глибини віків, як голоси безсмертя українського народу.

Валерій КИЧКО
Фото автора

З роду

28 квітня виповнилося б 85 років від дня народження відомого чернігівського літературознавця, багаторічного директора Чернігівського літературно-меморіального музею-заповідника Михайла Коцюбинського – Юлія Коцюбинського.

славетних

Він народився 28 квітня 1934 року в тодішній столиці України Харкові. Його батько завідував Центральною бібліотекою, а мати – Олена Євгенівна Писаревська, працювала в Наркомосвіті. Через три місяці після народження сина батька було призначено директором музею М.М. Коцюбинського у Вінниці й директором місцевого Будинку літераторів. Олена Євгенівна завідувала бібліотекою при тому ж таки Будинку літераторів. У 1936 році і батько і мати Юлія Романовича потрапили за ґрати. Романа Михайловича у вересні 1937 розстріляли, а матір через півроку випустили. Чимало поневірянь зазнав тоді хлопчик з тавром сина "ворога народу". Влітку 1942-го під час евакуації його було поранено в ногу, коли дітей перевозили баржею зі Сталінграда по Волзі.

В Україну Юлій Коцюбинський повернувся з вивезеними на початку війни у дитбудинку вихованцями. Миколаїв, Очаків, Одеса... Врешті-решт знову Харків, де у 1953 році його розшукала мати, яка жила біля Ясної Поляни в Тульській області. Як члена бригади ударників ТЕЦ, Юлія Коцюбинського направляють на навчання до Московського енергетичного інституту. Влітку 1958-го на запрошення тітки, нещодавно призначеної директором музею М. Коцюбинського Ірини Коцюбинської, він відвідує Чернігів. Ірина Михайлівна переконує небожа, що він повинен продовжувати справу діда. Після закінчення вечірньої школи 25-літній Юлій вступає на російське відділення філфаку Київського держуніверситету, адже українською мовою він не розмовляв зовсім. Однокурсники обирають його старостою і просять: "Ти ж онук Коцюбинського – от і організуй для нас зустрічі з письменниками".

І Юлій Романович організовував такі

зустрічі до кінця свого життя. Павло Григорович Тичина напеліг, щоб він якомога швидше перевівся на українське відділення: "Будуть сміятися, буде важко, але треба витримати". І це випробування Юлій Романович витримав з честю – блискуче опанував українську мову, захистив диплом. Практику проходив у музеї, після закінчення прийшов туди на роботу.

Цікаво і плідно працював Юлій Романович у музеї Михайла Коцюбинського, куди прибув улітку 1964 року. 1974 р. його персонально запросили до Чехословаччини на нараду музейних працівників. У ті часи було надзвичайно складно і престижно потрапити в закордонне турне. Тоді ж Юлій Романович готувався до захисту кандидатської дисертації. На кафедрі педагогіки КДУ підготував реферат про М.М. Коцюбинського, де були названі прізвища Михайла Грушевського, Дмитра Яворницького, Богдана Лепкого, яких тогочасна радянська історіографія називала "буржуазними націоналістами". Відразу ж після захисту дисертації мала вийти книга Ю. Коцюбинського "Коцюбинський – педагог". Набір було розгромлено, а кафедру педагогіки розігнано. До того ж, поляки почули виступ Ю.Р. Коцюбинського в Чехословаччині "Коцюбинський і чеська культура" і попросили підготувати публікацію про М. Коцюбинського й Польщу. Звичайно, він написав про перебування Михайла Михайловича в Кракові, про його дружні стосунки й листування з Богданом Лепким. Статтю надрукував польський журнал "Наша культура". Після цього Юлій Романович, який посмів "співати дифрамби ворогові Лепкому", мав великі неприємності й мусив добровільно-примусово залишити музей, де працював завідувачем відділу літературної експозиції. Це було у липні 1976 року.

Після цього 12 років Юлій Романович працював кореспондентом-організатором Бюро пропаганди Спілки письменників України на Чернігівщині. Об'їздив усю область, привозив цікавих гостей і до музею.

Новий етап творчого життя Юлія Романовича почався на посаді директора музею з серпня 1988 року. Різноманітна, багато-

гранна робота чекала його і колектив. Усе частіше музей, що 1993 року набув статусу заповідника, стали називати духовним центром Чернігова. Авторські вечори, творчі зустрічі, презентації привертати увагу зацікавленої громадськості. Неординарна особистість, ентузіазм, ерудиція Юлія Романовича вносили особливий колорит у музейні заходи. Демократичні організації неодноразово використовували кінолекційний зал музею для своїх зібрань.

Юлія Романовича, як і колись його великого діда, обрали головою Чернігівської міської "Просвіти".

1993 року йому за висвітлення народознавчих аспектів у творчості М. Коцюбинського було присуджено премію імені М.М. Коцюбинського. 13 липня 1994 року Указом Президента України Ю.Р. Коцюбинському було присвоєно звання заслуженого працівника культури України, а в листопаді 1997 року було присуджено літературно-мистецьку премію ім. Івана Нечуя-Левицького.

Талант невтомного дослідника-літературознавця Ю.Р. Коцюбинського засвідчують його численні публікації про П. Куліша, С. Петлюру, Б. Лепкого, Б. Грінченка. Та, мабуть, найбільшою мрією Юлія Романовича за останні роки було видання "Листів сучасників до М.М. Коцюбинського", які він упорядкував з такою любов'ю. Ці листи ми видали вже після його смерті у 2003 році.

Для всього колективу музею директор був зразком працьовитості, наполегливості в досягненні мети, небайдужості до музейних і людських проблем. 15 травня 2000 року на 67-му році Юлій Романович раптово пішов з життя. Тяжкої втрати зазнала не лише його родина, а й уся культурна громадськість України. Вже посмертно він був нагороджений міжнародною літературною премією "Тріумф" (липень, 2000 р.). Нагороду було вручено вдові Юлія Романовича заслуженій учительці України Антоніні Іллівні Коцюбинській. Останніми роками на пошанування світлої постаті Юлія Коцюбинського видано спогади друзів та рідних про нього "Завжди з нами" (2004 р.) та книжку його мемуарів "Шрами на серці" (2016 р.).

Ігор КОЦЮБИНСЬКИЙ

Пам'яті захисників України від нацистських загарбників присвячується

В Ічні, неподалік моєї садиби, на сусідній вулиці стоїть хата Миколи Гуценка. Він народився 11 жовтня 1922 р. у нашому мальовничому і багатому своїми культурними традиціями місті. Я пам'ятаю його з перших повоєнних років, коли ще він був студентом Київського державного музичного училища ім. Р. Глієра і часто приїздив до своїх батьків.

Життя Миколи Івановича виявилось наповненим духовним змістом, одночасно щасливим, але сповненим різних випробувань, часом на межі людських можливостей. У червні 1941 р. Микола закінчив школу і отримав атестат зрілості про середню освіту. У той день почалася війна і його відправили на фронт у 364-й артилерійський полк. Микола згадував, що недосвідчений командир розмістив батарею у чистому полі і при першому нальоті німецької авіації від неї нічого не залишилося. Більшість воїнів загинуло, а військова частина потрапила у вороже кільце. З кількома товаришами він пробував вибратися з оточення, однак уся група потрапила в полон. А далі – страшно подумати, що випало на долю підлітка, який тільки-но закінчив школу. Концтабір, нелюдські знущання фашистів над полоненими.

Микола опинився на вугільній шахті. Там познайомився з полоненим Юрієм, котрий до війни жив у Москві. Хлопці подружилися. Якось холодного осіннього вечора друзі вирішили втекти. Їм це пощастило зробити. Від ранніх приморозків земля уже стужавіла, голими руками, обдираючи до крові нігті і пучки, вони знайшли в землі декілька картоплинок завбільшки з волосський горіх і з'їли їх сирими. Почали пекти різні лісові коріння та знайдену на городах картоплю.

Облаштували землянку, жити в якій з настанням морозів було неможливо. Постукали у вікно крайньої хати. Вийшов господар, запитав їх чеською мовою: "Хто ви?" Отже, імовірно, вони були на території Чехословаччини. Підозріло оглянувши виснажених, обірваних, брудних, неголених хлопців, господар сказав, що негайно викличе поліцію, бо прийняв їх за бандитів. Однак, у цей момент на ґанок вийшла його дружина. Почувши українську мову, вона сказала

чоловікові: "Це – свої", адже вона була українка. Хлопців запросили до хати.

У родича їхнього рятівника вони влаштувалися працювати як наймані робітники. Миколі легко давалися іноземні мови. Він настільки досконало оволодів чеською мовою, що всі сприймали його за чеха.

Одного разу Микола та Юрко йшли поблизу лісу. Раптом їх зупинили: "Руки вгору!". Це були партизани – на території Чехословаччини діяла партизанська

німецьким фашизмом до столиці України прибула чеська делегація, до складу якої входили й бойові друзі Миколи Івановича. Відтоді контакти не переривалися аж до смерті чеських друзів.

А перші повоєнні роки Микола Іванович провів дома в Ічні. Згодом вступив до Київського державного музичного училища імені Р. Глієра. Саме тоді й почалося велике кохання до дівчини, з якою вони ще до війни ходили до ічнянської середньої школи, а незабаром – дружини, з якою прожили в любові й злагоді 62 роки. Уже в 1950-х роках – це відома оперна співачка, солістка Київського оперного театру, згодом народна артистка України Віра Любимова, голос якої звучав на найпрестижніших оперних сценах багатьох країн світу.

8 березня 1946 р. закохани побралися. Єдина дитина з'явилася в сім'ї 12 серпня 1959 р. Дівчинку назвали Оленкою і залишили її у батьків Віри на хуторі, доки підросте. Там донька жила до шкільних років.

Коли Микола Іванович та Віра Михайлівна приїздили в Ічню, в районному Будинку культури обов'язково організовували концерти. Віра Михайлівна виконувала українські народні пісні та арії з опер вітчизняної і зарубіжної класики. А Микола Іванович майстерно акомпанував на фортепіано.

Життя родини різко змінилося в травні 2005 р., коли Миколу Івановича збила автівка. Віра Михайлівна звернулася до найкращих лікарів-хірургів. Разом з Оленкою вони по черзі цілодобово його доглядали. Завдяки цьому дорожню людину пощастило вирвати з лабетів кістлявої. Але, на жаль, здоров'я Миколи Івановича похитнулося. Через три роки на 86-му році перестало битися серце коханого чоловіка, улюбленого батька й доброго та щирого дідуся.

Життя Миколи Івановича продовжується в доньці Оленці. На робочому столі доктора мистецтвознавства Олени Миколаївни Немкович фото батька. З ним вона, як і раніше, часто радиться, запитує, як вчинити в тому чи іншому випадку.

Микола Гуценко назавжди залишився жити у своїх добрих ділах, у своїх учнях, у пам'яті люблячих дружини, доньки, онука, близьких і друзів.

Станіслав МАРИНЧИК

Т
р
а
є
к
т
о
р
і
я

Ж
и
т
т
я

бригада імені Яна Жижки. Вояки одного із загонів і натрапили на хлопців та після ретельної перевірки залишили воювати до кінця війни.

Коли закінчилась війна, дехто з України, Росії, інших колишніх союзних республік, які воювали у складі партизанської бригади, одружилися з місцевими дівчатами й залишилися в Чехословаччині. Микола ж поспішив додому.

Коли М. Гуценко жив у Києві, в день святкування 30-річчя перемоги над

ЗЕМЛЯ

І в шкільні роки і в зрілому віці мені доводилось багато читати про Італію, про стародавній Рим. І ось на схилі літ нарешті побували там з дружиною як туристи. За тиждень ми проїхали більше 1000 км, пройшли пішки біля 30 км, стомлювались, але були дуже задоволені побаченням і почутим.

МОЄЇ МРІЇ

Сучасна Італія розташована на Апеннінському півострові. Довжина півострова 1500 км, ширина – 200 км, 80% площі покривають гори: Альпи з найвищою вершиною Європи вічносніжним Монбланом (4807 м), Апенніни з чотирма діючими вулканами – Везувієм, Стромболі, Етною, Вулканом.

До того, як з'явився Рим у VIII ст. до Р.Х., територію сучасної Італії населяли греки на півдні, латини в центральній частині і етруски на півночі. Виникнення Рима відкрило еру бурхливих подій, які поставили Італію в центр світової історії. В епоху розквіту Римської імперії під її владою знаходились землі 38 сучасних держав, більшість теперішніх європейських столиць засновано римлянами. В той же час з Палестини почала розповсюджуватись нова релігія – християнство. В 61 р. в Рим прийшли апостоли Петро і Павло і почали проповідувати християнство. Коли в 64 р. сталась велика пожежа в Римі, Нерон в цьому звинуватив християн, яких жорстоко карали: розпинали на хрестах, прив'язували до стовпів і спалювали.

В 312 р. Костянтин Великий визнав християнство рівноправним з язичництвом. В кінці IV ст. християнство стало основною релігією, а язичництво заборонено. Вплив церкви в Італії завжди був дуже сильним. Папи римські протягом століть тримали владу духовну над людьми і фактичну – над територіями і багатствами. 100% італійців – католики. Православні церкви також є в Італії.

Зараз в економічному плані Італія – одна з найрозвинутіших країн Європи. За 70 років після Другої світової війни з бідної аграрної держави вона перетворилась в процвітаючу промислову державу – шосту в світі і четверту в Європі (після Німеччини, Франції, Англії) по об'єму виробництва. В країні, яка прак-

тично не має власної сировинної бази, ставка була зроблена на розвиток переробної промисловості. Цікавою особливістю Італії є те, що майже 90% промислових підприємств складають середні і малі, в яких налічується менше 200 працівників; дуже багато маленьких ремісничих фірм, де працює 2–3 людини. По рівню життя і виробництва країна неоднорідна. Північ країни благополучніша за південь. Працьовите і відповідальне населення півночі вважає себе годувальником веселого і безвідповідального населення півдня. Промислові підприємства більше розташовані на півночі, а сільськогосподарське виробництво – на півдні. Середня зарплата на півночі 1700 євро, на півдні – 1200 євро. Середня пенсія 785 євро, мінімальна – 506 євро. Коли сезонний працівник не працює, зарплата в цей час 60–70 %. На пенсію людина може піти, пропрацювавши 25 років, незалежно від віку.

В Італії в сім'ї в середньому півтори дитини (одна дитина на півночі, дві – на півдні). В школу діти йдуть в шість років, 1–4 класи – початкова школа, 5–10 класи – середня. Навчання безкоштовне. Для вступу в університет потрібно один рік абітури. Навчання в університеті платне, найдорожча юридична і медична освіта. Відвідування лікаря коштує 60 євро, тому італійці мають картку соціального страхування, кошти за яку сплачує роботодавець.

Главою в сім'ї є мати. Чоловіки одружуються в 30–35 років, дівчата виходять заміж в 25–27 років. Мати навчає дочку всьому необхідному для сімейного життя, підшукує наречену для сина. Після заручин з обручками молодята живуть 2–3 роки в цивільному шлюбі, щоб накопичити грошей. На весілля запрошують всіх родичів, навіть внучатого племінника діда, якого молодята ніколи й не бачили. Вінчаються молоді в церкві. По дорозі з церкви до кафе, де відбувається

весілля, молода збирає поцілунки від усіх чоловіків, які зустрічаються їй по дорозі (навіть і від туристів). Чим більше поцілунків отримає молода, тим краще. Такий цікавий давній звичай в Італії. На жаль, нашій групі така весільна процесія не зустрілась.

Під час нашої мандрівки погода була чудова: сонячна, тепла, безхмарне небо, ми купались в різних морях. Дороги в Італії, на відміну від українських, дуже гарні. Знаменита найдавніша і найвідоміша дорога в світі – Аппієва, яка з'єднує Рим і Капуя. Дорога збудована імператором Аппієм в 312 р. до Р.Х. і уже більше 2300 років надійно служить людям без всяких ремонтів. В горах побудовано багато тунелів різної довжини: від 50 м до трьох кілометрів, одного дня я нарахував їх аж 26. Два рази ми перетнули весь Апеннінський півострів – із заходу на схід і зі сходу на захід.

В Італії працює багато іноземців-вихідців з багатьох країн Європи, Азії, з Росії, України. Українців зустрічали в кожному місті, де ми були. Всі вони приїхали в Італію за кращою долею. Українців в Італії декілька мільйонів, в одному тільки Римі з населенням 300 тис. чол. українців – 26 тисяч. Боляче за нашу Україну. Здорові, працьовиті люди не можуть знайти достойну роботу, зводять кінці з кінцями і змушені їхати за кордон працювати. Лише небагатьом щастить знайти непогану роботу. А більшість заробітчан виконують низькооплачувану роботу – працюють кухарями, прибиральниками вулиць, няньками, доглядальницями в багатих родинах. Особливо дешева праця нелегалів. Вони зовсім безправні. З ними роботодавець зможе зробити все, що захоче.

Під час нашої подорожі ми побували в різних містах: Римі, Венеції, Флоренції, республіці Сан-Марино.

Рим – столиця Італії, населення 3 млн. чол. За легендою Рим

заснували Ромул і Рем в 753 р. до Р.Х. Кожний імператор прикрашав Рим. Найбільші споруди були побудовані за часів Юлія Цезаря, Нерона, Траяна, Веспасіана, Адріана. Різні періоди переживав Рим – були і занепади і підйоми. В XV ст. з початком епохи Відродження почався новий розквіт Рима. Тут жили і працювали П'єтро Перуджино, Донато Браманте, Рафаель Санті, Мікеланджело Буанаротті. Рим став центром культури. В XIX ст. в Рим приїздили російські мандрівники, письменники, художники: Микола Гоголь, Карл Брюллов, Олександр Іванов, Орест Кіпренський. Під час Другої світової війни Рим був окупований німцями.

Рим вражає кожного своєю величчю, красою, неповторністю. На кожному кроці – історія, все-світньовідомі пам'ятки.

Колізей – гордість Риму, свідчення імперського розмаху. Справжня назва Колізею – "амфітеатр Флавія". Колізей звелів збудувати імператор Веспасіан – скнара, який ввів плату за громадські туалети, обклав їх податком, це йому належать крилаті слова: "Гроші не пахнуть". Будували Колізей десятки тисяч рабів 8 років (72–80 рр.). Він має форму еліпса повздовжнім діаметром 187 м, поперечним – 155 м, висота 57 м, довжина по колу 527 м, 55 тис. місць. На арені проходили бої гладіаторів між собою і з дикими звірами, яких випускали на арену до 5 тисяч. За весь час на очах у глядачів загинуло 300 тис. гладіаторів.

В центральній частині Рима знаходиться держава прелатів Ватикан (прелат – той, хто служить церкві). Площа Ватикана – 44 га, населення – біля 1000 чол. Папа римський – глава всіх католиків світу, володіє необмеженою владою. Ватикан має прапор, монети з національною символікою, пресу, радіо, пошту і телеграф, гвардію, суд, в'язницю, дипломатичні відносини більше ніж з 40 країнами, в т.ч. з Україною. До речі, послом у Ватикані в 2006–2008 рр. була наша землячка з Прилук Тетяна Іжевська. Володіння Ватикана: площа і собор святого Петра, папські палаци навколо нього, 3 церкви і біля 20 будівель по всьому Риму.

Венеція – найбільший торговельний порт на Адріатичному морі. Місто розташоване на островах лагуни, яка відокремлена від моря вузькою косою, розділеною протоками. В місті 118 островів, 160 каналів, 400 мостів. Місто-музей унікального будівництва і художньо-архітектурних цінностей, живе за рахунок туризму. У Венеції 500 тисяч населення, а туристів приїждить за рік 12 млн. Тут немає робочих місць, немає

ніяких розваг, тому молодь виїздить на материк, а Венеція, як дорогоцінний антикваріат, розкуповується найбагатшими людьми світу. Невід'ємним атрибутом Венеції є гондола – незвичайний човен, асиметричний (лівий борт набагато товщий правого). Вага гондоли 500 кг, довжина – 11 м,

ширина – 1,5 м, чорного кольору, вартість 15000 євро.

З'явилась гондола в V столітті. Ми здійснили незабутню годинку подорож на гондолі каналами. Популярними є венеціанські карнавали, які виникли в X столітті. У Венеції народились все-світньовідомі люди: мандрівник Марко Поло, драматург Карло Гольдоні, міжнародний авантюрист Джакомо Казанова. Стіни церков (а їх у місті більше 200) розписані відомими художниками: Вітторе Карпаччо, Паоло Веронезе, Якопо Тінторетто (розписав 40 церков).

Флоренція – місто-музей просто неба на річці Арно, засноване етрусками в 200 р. до Р.Х. В XII столітті успішно розвивались ремесла і торгівля, вироблялись сукно і шовк. Тут вперше в світі з'явилися міняли, лихварі, банкіри. В 1252 р. почали карбувати золоті монети "флорини", які швидко поширились у країнах Західної Європи. В епоху Відродження Флоренція стала найважливішим центром науки і мистецтва та внесла неоціненний вклад у розвиток світового живопису, скульптури, архітектури. Дивовижно, що на цьому клаптику землі народились і творили майже всі найвідоміші в історії мистецтва і науки італійці: Мікеланджело Буанаротті, Сандро Боттічеллі, Джотто ді Бондоне, Донателло, Галілео Галілей, Джованні Боккаччо, Нікколо Макіавеллі, Амедріго

Веспуччі, Данте Аліг'єрі, Леонардо да Вінчі, Рафаель Санті, Франческо Петрарка. Флорентійська платонівська академія дала світу філософів-гуманістів. Тут народились найважливіші праці математиків і астрономів, флорентійські письменники і поети створили твори, завдячуючи їм місцевий діалект став основою італійської літературної мови. Всьому цьому сприяли флорентійські

правителі, зокрема, родина Медічі, девіз якої був: "Ми тут назавжди!".

З великими труднощами ми відвідали знамениту картинну галерею Уффіці (з італійської – офіси). По значущості в усьому світі вона поступається тільки Лувру (Париж) і Лондонській національній галереї.

За програмою була екскурсія до Сан-Маріно. Це крихітна, найменша в світі республіка. Площа її 60 кв. км (7,5 км x 8 км), населення 30 тис. чол. Для порівняння – вона менша від України в 10 060 раз, а від Чернігівської області – в 531 раз.

Республіка Сан-Маріно заснована в 301 р. втікачем-каменотесом Маріно, який втік з Далмації від імператора язичника Діоклетіана. В печерах гори Титано Маріно заснував першу християнську общину. На вершині гори була побудована фортеця (750 м над рівнем моря). За весь час цю фортецю не зміг подолати ні один полководець, навіть Наполеон. Ще за життя Маріно став святом (звідси і Сан-Маріно).

В такій маленькій республіці велика кількість пам'яток, історичних пам'яток, різних музеїв – держави, воскових фігур, автомашин, тортур, незвичайного.

Словом, Італія нині стала для мене набагато ближчою.

Микола БУКАТИЙ
Фото автора

ДОДОМУ через сто років

У сімейному архіві моєї дружини Лариси, дівоче прізвище якої Зінченко, 55 років зберігається фото, надіслане її батькові в 1962 році з Чехословаччини від двоюрідного діда Михайла Зінченка та фото з його похорон у м. Дубніца в березні 1963 року. Оскільки батьки моєї дружини дуже рано залишили сей світ, то вона нічого не знала про долю свого двоюрідного діда, бо нікому було про це повідати.

І ось в березні 2018 року я випадково натрапив в Інтернеті на інформацію краєзнавця Олександра Ляшева, що він буде презентувати в Чернігівському історичному музеї ім. В.Тарновського свою книгу "Роїщани в Українській революції. Михайло Зінченко". Стало очевидним, що це йдеться про родича моєї дружини. Тільки ось автору не вдалося встановити, де він жив в еміграції після 1949 року, де помер і помилково вказана дата смерті 1965 рік і місце поховання м. Мельбурн, Австралія.

Я знайшов контакти пана Ляшева та повідомив, що М. Зінченко похований у м. Дубніца в Словаччині у 1963 році та надіслав його фото. Так уже потім автор книги зробив запит в місто Дубніца над Вагом і отримав підтвердження про дійсне поховання.

І ось нарешті після 125 років від дня народження і 100-річчя Української революції ми відкрили для себе долю козака, учасника визвольних змагань з більшовиками у 1920 році – Михайла Львовича Зінченка, завдячуючи пану Ляшеву, небайдужим людям зі Словачки та його доньці Оксані.

Михайло Зінченко був останньою четвертою дитиною в козацькій сім'ї Лева Микитовича та Євдокії, які на той час мешкали в селі Роїще, народився він у 1893 році. Спочатку батько віддав його навчатися до Чернігівського духовного училища, але попа з нього не вийшло. Після того, як дядько ударив Михайла по щоці, то Лев Микитович, маючи "крутий" характер, забрав сина звідти та віддав на військову службу. Це було в 1912 році.

За добру службу і бажання навчатися Михайло був направлений у травні 1913 року до Тифліського (нині Тбілісі) піхотного військового училища юнкером. Оскільки розпочалася Перша світова війна, то курси були прискорені і вже перед випуском 1 грудня 1914 року перед юнкерами з промовою виступав імператор Микола II. Далі доля закидає Михайла у вир кровопролитної війни на турецькому кордоні, де молодий прапорщик під Саракимишем показує героїзм і його потім зараховують до пластунів. Потім у 1915 році знову стає учасником кривавої бітви на російсько-австро-угорському кордоні, де у травні отримав тяжке поранення в ногу і став інвалідом. За доблесну службу був нагороджений орденом Святої Анни 4 ступеня та орденом Святого Станіслава 3-го ступеня.

І ось ветеран Михайло Зінченко повертається в рідне село Роїще, де вже вирують революційні події. Навесні 1918 року, буду-

чи прогресивною людиною (поручик у відставці), він організував у селі вибори делегатів на Всеукраїнський з'їзд хліборобів у Києві, де був присутній особисто та обирав гетьмана Скоропадського. А у вересні того року Михайло вступає до Київського політехнічного інституту на сільськогосподарський факультет, бо мріяв про мирне життя та хотів бути високоосвіченим господарем своєї землі. Та не збулася його мрія, бо більшовицька Росія віроломно захопила Україну.

Не маючи на що жити, студент у жовтні 1919 року хотів відвідати рідних в селі Роїще, але в с. Халявин його схопили і заарештували денікінці, підозрюючи у більшовизмі.

Знову повертається до рідної домівки до Роїща уже у червні 1920 року, після окупації більшовиками України і тут уже його заарештовують комуністи і у липні виносять йому вирок за участь у з'їзді хліборобів та зберіганні зброї (яку він привіз з війни – наган та шаблю) направити до Чернігівського концентраційного табору.

Покання в концтаборі не відбував, чому – невідомо. А в переписі населення в жовтні 1920 року вказується, що проживав у свого брата Петра в с. Роїще і вже в кінці того місяця самотужки добрався на Хмельниччину і добровільно вступив до армії УНР. Взяв участь у двох боях, а потім був табір інтернованих в Польщі, звідки його в жовтні 1921 року звільнили як студента і направили навчатися через християнську місію до Берліна в сільгоспакадемію. Навчався лише два семестри, бо фінансування не стало. Вимушений був переїхати за підтримки землярства і колишніх вояків УНР до Праги і з червня 1922 року вступити до Української господарської академії в м. Подебради, яку успішно закінчив.

Отож на початку 1923 року Михайло Львович вступив до Чеської високої школи (Пражської школи садівництва), яку успішно закінчив і в 1926 року отримав титул інженера сільськогосподарства.

У 1941 році Михайло одружився з Юліаною Новаковою, яка приїхала на заробітки із Закарпаття і була молодша від нього на 20 років. Подружжя в Словачки пам'ятають як великодушних, гуманних та жертвних

людей. Не маючи власних дітей, вони доглядали п'ятьох дітей сестри Юліани, бо та проживала в Закарпатті у великих злиднях.

Під час Другої світової війни німецькі фашисти кинули до в'язниці Михайла Зінченка за те, що переховував євреїв і хотіли його розстріляти. І тільки завдяки словацьким друзям йому і дружині вдається врятуватися.

З 1949 по 1953 рік Михайло Зінченко очолював Фонд національного оновлення на посаді директора. А звільнили його тільки за те, що він із-за своєї принциповості не побажав вступати до комуністичної партії і потім переслідувався місцевою спецслужбою.

Оксана Зінченко підготувала свої спогади про батька. Коли моя дружина Лариса гостювала в неї у Парижі, вона згадувала, що батько її ніколи не вживав спиртного, не палив, завжди мріяв про демократичну державу Україну. Він ненавидів комуністів, а Леніна вважав кримінальним злочинцем. До самої смерті кожного дня, лягаючи спати, цілував фото своєї матері Євдокії. Захоплювався Мазепою, генералом де Голлем, зберігав видання "Кобзаря" 1923 року.

І ось нарешті душа козака Михайла Зінченка упокоєна з Богом в рідній землі в м. Чернігові біля церкви святої Великомучениці Катерини (пан Ляшев у вересні ц.р. відвідав могилу героя в Словаччині, віддав почесні як військова людина та взяв з його могили дрібку землі).

Володимир ГУБКО

Чисте слово поета

Не так давно Анатолій Мойсієнко відзначив 70-ліття з дня народження. Побачив світ на Городнянщині, вихований у Ніжинському Гоголівському вузі, нині він професор Національного університету ім. Т. Шевченка, член Національної спілки письменників України, автор багатьох поетичних і наукових книг.

Блискучий майстер старовинних паліндромів, вишуканої лірики. Цього разу він подарував читачам грубезний том сонетів – однієї з найскладніших форм поезії. З нього ми й взяли кілька зразків творчості нашого земляка.

* * *

За городнянськими лісами,
Де свище Овлур навісний,
Де на околиці весни
Снігів неспопелимий саван,
За городнянськими лісами
Серед снігів, серед рокит,
Де вже не бродить кіт-муркіт
Під голубими небесами,
За городнянськими лісами,
Де й Овлур вже не свисне більш,
Там на півсвіту тиша з тиш
Кричить німими голосами
Та ще мій перший вірш...правірш
За городнянськими лісами.

* * *

Сніги не тануть довго...І Чернігів,
І давній спогад, і душа в снігах...
І над джерельцем юної відлиги
Ще кряче лютю чорноворон-птах.
Він в тих снігах полоще чорнокрилля,
І чорнорінню вже лежать сніги.
Над ярий гнів і юну хіть Ярила
Криничний журавель своє "кугу"
Сховав на денце, під торішню кригу,
І вже не полетіти навіть в снах...
Сніги лежать, неначе печеніги.
Ах, ці сніги, цей чорносніжний прах –
На помисли...на злети...на чепіги...
В снігах Чернігів, і душа в снігах.

* * *

Присядемо на березі Десни,
Де сніг ще вчора улыбав довкола.
Присядемо... де ще не всі пісні
Із повинню спливли за видноколо.
Тут стільки висі висіяли в рань
Нам птах-зорянич і зорянка-птаха.
І юного підсніжника відвага
Горить на всенький обрію екран.

На всю просторінь – дихання весни.
Але присядем на порозі квітня...
Така блакитна хвиля у Десни –
Що аж до сонця височінь блакитна.
Поезіє, ясінь нам ця зруки.
Присядемо на березі ріки...

* * *

І знову над Чернігівом громи...
Але зими немов і не бувало...
Хмарин квітневих голубі овали –
Все далі від хурдеч і від зими.
І ми в цій квітні. Вже й завітнювали...
І з нами наша пісня на порі.
Й ні пагона на Болдиній горі
Ці птиці-блискавиці не склювали.
І слово, нами мовлене колись,
Мов ожило і знов забрунькувало,
І жодної пелюстки на поталу!
Мов звікувала горда небовись
(Лиш тихий відсвіт гожої зорі...)
В Чернігові на Болдиній горі.

* * *

Трава траві легенько гладить гриву,
Громи далеко, аж ген-ген з узвиш,
Озвались буркітливо, ніби в вірш
Спроквола й довго добирають риму.
І знову на півсвіту стане тиш.
Й трава траві легенько гладить гриву...
Та раптом характерником грайливим
З розгону вітер полосне спориш.
І буде вись – від щастя чи розпуки –
Ламати блискавок тонюні руки.
І грім ураз високий над лозою
І над стежками, що біжать за гать,
На цілий світ розродиться грозою,
Якої вже ні з чим не зримувань.

Анатолій МОЙСІЄНКО

Земля в селі Грабів, яке входить до Національного Ічнянського природного заповідника і лежить серед лісів, озер, боліт, чудова, щедра полями, садами і працюючими людьми. З юнацьких літ пам'ятаю тут веселого, водночас розважливого і вдумливого Олександра Гавриса, як говорили, – дуже метикуватого юнака...

Пам'ятаю, колись давно, на одній із зустрічей у Палаці мистецтв в Ічні, Олександр Гаврис прочитав кілька своїх гуморесок. А згодом побачила світ перша книжка автора "І таке буває".

Олександр Федосійович постійно продовжував працювати над новою збіркою. І ось вона в руках читача! До неї ввійшла лірика автора, позначена почуттям любові до рідного краю, закоханістю, ностальгією за крилатою молодістю; вона світиться мудрістю, спробою через слово проникнути в незнане. Другий розділ – гуморески. Чимало з них привертають увагу енергійним сюжетом, лаконізмом, умінням зробити "влучне" закінчення твору. Різні веселі сюжети автора викликають усмішку, а негідні вчинки персонажів виливаються в сатиричні рядки. А все ж, найхарактерніші для автора теплі, кумедні сюжети, в яких розкошує щира українська душа.

До третього розділу включений до певної міри дискусійний, але водночас і цікавий твір. Це документальний опис – у поетичній формі! – дня конкретних (всіх!) голів колгоспів Ічнянського району в ті часи, коли і сам Олександр Федосійович був у рідному селі головою колективного господарства. Тут теж можна відзначити чимало незвичного. Принаймні такого, що досі не зустрічалося в інших авторів. Ці поетичні монологи зацікавлюють, напружують уяву.

СТАНІСЛАВ ШЕВЧЕНКО,
член НСПУ, заслужений діяч
мистецтв України

МАНДРІВКА до веселого слова

ВОНО НЕ ТОНЕ

*Впав у річку Грицько п'яний,
Руками махає.
Синочок малий на березі
На поміч гукає.
Люди збіглися, питають:
– Він упав давно?
То ж не бійтеся, бо не тоне
У воді г...но!*

НА ПОХМІЛЛЯ

*На похмілля Іван вранці
Дружинку питає:
– Чи даси чим похмелитись?
– Не дам, бо немає!
– Підуй тоді до куми,
Бо мене хитає.
А кума в мене хороша,
Дає й наливає.*

ПІСЛЯ СВЯТА

*В понеділок чоловіка
Жінка запитала:
– Як пройшов учора празник
Івана Купала?
– В цьому році оцей празник
Пройшов веселіше:
Двоє зранку втопилося,
А троє пізніше.*

СТРАХІТТЯ

*Переляканий Трохим
Прибіг до Гаврила
І кричить, що у ставку
Бачив крокодила.
Отакенна голова,
Ще й зубами клацає,*

*Не дай бог йому попасти,
Ураз тебе зхряцає.
– А у мене, друже мій,
Склалось таке враження,
Що ти бачив на похмілля
Своє відображення.*

ПРИГОДА В ЕЛЕКТРИЧЦІ

*В електричці стоїть хлопець,
Руки у наколках.
Кругом нього ходять дівки
В красивих приколлах.
Заглядають йому в очі,
Наче ті сороки.
І, неначе ненароком,
Штовхають під боки.
– Ти сідай, бо неприємно,
Як товчуть під боки.
– Та спасибі, я ось тільки
Відсидів три роки.*

У КОГО СТРАШНІША ОТРУТА

*Із городу біжить сусід
І кричить щосили:
– Діду Петре, вашу бабу
Гадюка вкусила!
– Що ти брешеш! Де їй взятись?
– З-під верби, що всохла.
Не хвилюйтесь, баба жива,
А гадюка здохла.*

ПРО ДВОХ СПОРТСМЕНІВ

*У фойє поклав плаща
На канাপку плоску
Й на папері написав:
"Чемпіон по боксу".
Другий тихо надів плащ
Й вивів журну "фігу":
"Ну мо, спробуй дожени!
Чемпіон по бігу".*

Олександр ГАВРИСЬ

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО

Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ

Засновник:
ГО "Товариство
"Чернігівське земляцтво"

Газета зареєстрована Державним
комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення
України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво:
серія KB №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02002, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

**В.В. Ткаченко, Л.Н. Горlach,
В.Ф. Демченко, А.Л. Курданов,
С.М. Кудін, Н.Т. Кольцова,
Т.А. Літошко, П.І. Медвідь,
О.Ф. Орехович, Г.О. Скрипка.**

За достовірність фактів,
точність імен і прізвищ
географічних та історичних реалій
відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**.
Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення
ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво"
у КП "Редакція журналу
"Дім, сад, город".
Тираж 800.